

Film, politik och press : effekten av filmen Alla presidentens män /

Elliott, William R.

bP 505/87

LP
505

M E D D E L A N D E

Nr 87

Juli 1980

FILM, POLITIK OCH PRESS:
EFFEKTEN AV FILMEN "ALLA
PRESIDENTENS MÄN"

ELLIOTT, WILLIAM R. AND SCHENCK-HAMLIN,
WILLIAM J.: FILM, POLITICS AND THE PRESS:
THE INFLUENCE OF "ALL THE PRESIDENT'S
MEN", JOURNALISM QUARTERLY, AUTUMN 1979,
ss. 546-553.

ÖVERSÄTTNING OCH REDIGERING:
KURT TÖRNQVIST OCH INGEMAR STAAF

BEREDSKAPSNÄMNDEN FÖR PSYKOLOGISKT FÖRSVAR

MEDDELAND

1950

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS
54 EAST LAUREL AVENUE, CHICAGO, ILL.
PRINTED IN GREAT BRITAIN

EDITED BY
THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS
54 EAST LAUREL AVENUE, CHICAGO, ILL.
PRINTED IN GREAT BRITAIN

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS
54 EAST LAUREL AVENUE, CHICAGO, ILL.
PRINTED IN GREAT BRITAIN

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS
54 EAST LAUREL AVENUE, CHICAGO, ILL.
PRINTED IN GREAT BRITAIN

Film, politik och press: Effekten av filmen "Alla presidentens män"

FÖRORD William R. Elliott och William J. Schenck-Hamlin

Under andra världskriget utnyttjades filmen i icke obetydlig utsträckning i det psykologiska försvarets tjänst både i krigförande och neutrala länder. Sannolikt hade den en viss effekt på befolkningens motståndssanda och villighet att tjäna samhället. Men det är svårt att ange, vilken och hur stor effekt filmen hade, eftersom det knappast förekom några undersökningar om dess effekter på attityder och opinioner.

Frågan är vilken roll filmen spelar idag, när det gäller påverkan av människors attityder och opinioner. Under de gångna decennierna har massmedieforskarna huvudsakligen uppmärksammat de övriga massmedierna, främst tidningar, radio och TV, och deras effekter på attityder och opinioner. Filmens roll i detta sammanhang har däremot blivit ganska försummad. Med filmens renässans via TV finns det anledning att ägna filmen och dess attitydeffekter ökat intresse, särskilt med tanke på den roll filmen kan komma att spela för det psykologiska försvaret vid ett eventuellt krig.

I detta Meddelande återger vi en studie av filmen om Watergate "Alla presidentens män", och dess effekter på publikens attityder till politik och press. Forskarna uppmärksammar också partisympatiernas roll i detta sammanhang.

Av författarna är William R. Elliott biträdande professor i telekommunikation och direktör för Communication Research Center vid University of Oregon. William J. Schenck-Hamlin är biträdande professor i talteknik vid Kansas State University.

Stockholm i juli 1980

Kurt Törnqvist

Ingemar Staaf

FÖRORD

Under andra världskriget utrycktes filmen i en oöverskådlig utsträckning i det psykologiska försvarets tjänst både i Krigförande och neutrala länder. Sannolikt hade den en viss effekt på befolkningens motståndande och villighet att tjäna sin samhället. Men det är svårt att säga, vilken och hur stor effekt filmen hade, eftersom det knappast förelåg några undersökningar om dess effekter på attityder och opinioner.

Frågan är vilken roll filmen spelar idag, när det gäller påverkan av människors attityder och opinioner. Under de gångna decennierna har massmedieforskarna huvudsakligen uppmärksammat de övriga massmedierna, främst tidningar, radio och TV, och deras effekter på attityder och opinioner. Filmen har i detta sammanhang varit nästan helt utslutad. Med filmens renässans via TV finns det anledning att öppna filmen och dess effekter för ökat intresse, särskilt med tanke på den roll filmen kan komma att spela för det psykologiska försvaret vid ett eventuellt krig.

I detta Meddelande återger vi en studie av filmen om Watergate "Alla presidentens män", och dess effekter på publikens attityder till politik och press. Forskarna uppmärksammar också psykologiska faktorer i detta sammanhang.

Av författarna är William R. Elliot, biträdande professor i telekommunikation och direktör för Communication Research Center vid University of Oregon, William J. Schenck-Hamlin, biträdande professor i radioteknik vid Kansas State University.

Stockholm i juli 1980

Kurt Törndyals
Ingenjör Staff

Film, politik och press: Effekten av filmen "Alla presidentens män"

av William R. Elliott och William J. Schenk-Hamlin

Efter att ha sett filmen "Alla presidentens män" sade Bostons borgmästare Kevin White: "Denna film kommer att påverka valet. Denna film är mäktig." ¹⁾ Hans tro att film kan påverka socialt beteende är en åsikt, som verkar delas av många lekmän ²⁾, men som inte blivit ordentligt undersökt av medieforskarna: Forskarnas betoning på tidningar, radio och television som de primära massmediekällorna för sociala föreställningar och idéer, har reducerat filmen till ett andra klassens medium för masskommunikationsforskning. Filmen har, trots sin oftast höga produktionsstandard och sin villighet att skildra kontroversiella sociala teman, misslyckats med att frambringa en seriös diskussion bland beteendeforskarna. Vår avsikt med denna undersökning är att studera inflytandet av den dramatiserade dokumentära filmen "Alla presidentens män" på dess publiks attityder gentemot det politiska systemet och gentemot pressen.

Idén att film kan utöva social påverkan är förvisso inte ny. För trettio år sedan såg Fearing film som ett kreativt och dynamiskt medium, vars publik använde den till att bekräfta sina föreställningar, finna alternativa lösningar på problem och till att uppleva miljöer bortom sin egen begränsade värld ³⁾. Även nuvarande forskning, som visar att filmen i främsta rummet används av publiken för underhållning ⁴⁾, uteslutar inte filmens inflytande enligt de linjer som Fearing antytt. Filmen av idag är liksom för trettio år sedan mer än endast underhållning. För många ger den den enda kontakten med specifika situationer och grupper. I fallet "Alla presidentens män" fick publiken se regeringens och pressens mindre offentliga aktiviteter. Att avfärda denna exponering med att den bara har underhållningsvärde är att orättvist bortse från den potentiella påverkan, som film kan innebära.

Många studier antyder att film kan påverka publiken längs

vissa linjer, ehuru processen kan vara komplex. Thurstone och Peterson⁵⁾ fann, att tittandet på filmen "Birth of a nation" resulterade i ökade negativa attityder gentemot svarta och att dessa effekter kvarstod hos ett signifikant antal av dem, som sett filmen under en period av åtminstone fem månader. Glock⁶⁾ fann att antisemitiska känslor reducerades påtagligt efter det att försökspersonerna fått se filmen "Gentlemen's Agreement". Paletz, Koon, Whitehead och Hagen⁷⁾ prövade påverkan av en engelsk film, "Tell me lies", på en amerikansk publik. Filmen var intensivt oppositionell mot den amerikanska politiken i Vietnam-kriget. Trots att de flesta av undersökningspersonerna var emot den förda amerikanska politiken innan de såg filmen, fann man att vissa av dessa, som kallade filmen för "emotionell" och "propaganda", blev mer sympatiskt inställda till kriget. Forskarna drog den slutsatsen, att en utländsk film, som innehåller en känslomässig vädjan rörande ett samtida nationellt problem, förargade den amerikanska publiken eller gjorde den frustrerad.

Edelmann har undersökt hur politiker porträtterats i film⁸⁾. Han fann att de tidiga filmerna såg på det politiska systemet och dess filmhjältar på ett välvilligt sätt, att det goda skulle triumfera över det onda till slut. Nutida film ger en annan bild. Moderna politiska system, inklusive det som dramatiseras i filmen "Alla presidentens män", är så korrumpade, att reformer verkar omöjliga. Den ärliga politikern segrar inte längre.

Ingen av dessa undersökningar handlar direkt om filmens påverkan på politiska attityder eller inflytande på attityder gentemot speciella yrkesgrupper, såsom exempelvis journalister. Om emellertid en films innehåll kan påverka attityder till raser och religioner och om film kan ändra publikens attityder till deltagandet i ett krig, då borde en nutida film, som beskriver, hur två reportrar avslöjade händelser kända som "Watergate", kunna påverka publikens attityder gentemot såväl journalister som politiker.

Det verkar rimligt att förvänta sig, att individer, som väljer

att se filmen "Alla presidentens män", gör detta val utifrån sin inställning till politiker och press. Emellertid måste faktorer som utbildning, informationsnytta och tidigare exponering för en fråga beaktas vid varje val av informationsmiljö⁹⁾. Om, som Michael Robinson fann¹⁰⁾, individer hade sin uppfattning klar om Watergate och åtminstone visste så mycket som de ville veta om saken före filmens premiär i april 1976, då skulle både informationsnytta och tidigare exponering för frågan förväntas att arbeta mot, och inte för, att man såg filmen.

John Robinson upptäckte att mediernas täckning av Watergate tycktes resultera i en minskande grad av förtroende till regeringen mellan maj och augusti 1973¹¹⁾. Det hävdas inte här att en enstaka visning av en film skulle ha ett så starkt inflytande, men den detaljerade behandling, som en film kan ge ett särskilt ämne, kan påverka publikens attityder påtagligt.

En potentiell påverkan av "Alla presidentens män" inbegriper slutligen attityder gentemot pressen. I en studie, i vilken sambandet mellan politiska partisympatier och uppfattningen av makten hos TV:s nyhetsfolk undersöktes, fann Pierce, att nästan hälften av de tillfrågade ansåg, att TV-folket hade för stor makt, att republikaner var mer benägna att vara kritiska än demokrater och att de konservativa var mer kritiska än liberalerna¹²⁾. Om de som såg "Alla presidentens män" tolkar porträtten av Washington Posts reportrar Carl Bernstein och Bob Woodward (spelade av Dustin Hoffman och Robert Redford) positivt eller negativt, kan mycket väl bero på deras egen politiska ideologi.

Vi har i vår analys sett på två separata, men relaterade frågor. För det första, vilket inflytande hade "Alla presidentens män" på de politiska attityderna alienation, förtroende till politiker samt intresse för valkampanjen? För det andra, vilken var filmens inverkan på folks attityder gentemot pressen? Fyra skalor konstruerades av författarna för att mäta denna påverkan. Slutligen användes sympati för politiskt

parti i varje analys för att se, huruvida detta påverkade om man såg filmen eller inte, dess påverkan på de attityder som mättes samt på den möjliga effekten av att man såg filmen på attityder till politik och press.

Metod

Publiciteten före visningen av filmen "Alla presidentens män" gjorde det möjligt att planera en undersökning i två steg. Denna inbegrep mätningar före och efter premiären av attityderna till politik och press. På så sätt kom filmen att fungera som en kvasi-experimentell manipulation med dem som såg filmen som en experimentgrupp och dem som inte såg den som en kontrollgrupp. Veckan före den 7 april 1976, då filmen hade premiär, valdes som datum för den första utdelningen av frågeformulär. Individerna utfrågades om ett antal bakgrundsdata samt om sitt personnummer. De tillfrågade försäkrades om att deras personnummer inte skulle användas i syfte att identifiera dem. De tillfrågade blev också informerade om att ett andra frågeformulär skulle tillsändas dem vid ett senare tillfälle. De tillfrågade var alla studerande vid West Coast University.

Fem veckor senare gjordes den andra frågeomgången. Antalet tillfrågade, som hade svarat både i april och i maj, uppgick till 125. Av dessa hade 58.4 % varken sett filmen eller läst boken, 28.8 % hade sett filmen men inte läst boken, 4.8 % hade både läst boken och sett filmen och 8.0 % hade läst boken men inte sett filmen. De som hade läst boken men inte sett filmen medtogs inte. Detta gav 115 svarande, av vilka 63.5 % varken hade sett filmen eller läst boken och 36.5 % som hade sett filmen.

Variabler

En uppsättning av oberoende variabler och två uppsättningar av beroende variabler användes i undersökningen. De två oberoende variablerna var tittande på filmen och partipolitiska sympatier. Tittandet på filmen definierades operationellt av den tillfrågades svar på frågan i majundersökningen "Har du sett filmen 'Alla presidentens män'?". Den tillfrågades

partisympatier definierades av svaret på frågan, som ställdes i april: "När det gäller Dina egna politiska sympatier skulle du säga, att du är en republikan, en demokrat, oberoende eller något annat?"

Tre av de beroende variablerna mätte politiska attityder. Politisk alienation definierades som ett förkastande av politiska institutioner och processer och politiskt förtroende som uppfattningen, att regeringen verkar för allmänhetens och landets bästa. Varje skala omfattande fyra frågor sträckte sig från fyra (låg) till tjugo (hög)¹³). Den sista frågan om politisk attityd gällde intresse för presidentkampanjen och mättes av svaren på frågan "Hur intresserad skulle du säga att du är av den pågående presidentvalskampanjen?". Svartalternativen angavs av en fempunktsskala från "ointresserad" (1) till "starkt intresserad" (5).

För denna undersökning konstruerades fyra påståenden för att mäta de tillfrågades attityder gentemot pressen. De fyra påståendena är följande:

- 1) "Politisk korruption bör avslöjas av reportrar oavsett vem som blir skadad." (Avslöja korruption)
- 2) "Det borde finnas lagar som kontrollerar det som reportrar skriver och talar om". (Kontrollera reportrar)
- 3) "Det är en politisk reporters skyldighet att vara kritisk mot politiker." (Kritisera politiker)
- 4) "Reportrar är mer intresserade av stora rubriker än av att hjälpa landet." (Rubriker)

Svaren på vart och ett av dessa påståenden sträckte sig från "tar helt och hållet avstånd" (1) till "instämmer helt och hållet" (5). Svaren från alla påståendena summerades (med det andra och fjärde påståendet kodat omvänt) för att ge ett mått på den positiva inställningen till pressen.

Analysförfarande

Med hjälp av kovariansmetoder analyserades förändringar i poängvärden mellan intervjuomgångarna i april och maj. De justerade måtten på den genomsnittliga förändringen anger skillnaden mellan de två poängvärdena efter det att effekten av de

andra oberoende variablerna och kovariansen kontrollerats. De två oberoende variablerna var tittande på filmen och politiska partisympatier. Kovariansmättet var vid varje tillfälle aprilmättet på den beroende variabeln.

Resultat

Tabell 1 visar effekten av partisympatier på tittandet på filmen. Som framgår av tabellen förefaller partisympatier ha föga inflytande på avgörandet om man såg filmen "Alla presidentens män" eller ej. I denna studier får selektiv exponering, åtminstone på grund av partisympatier, icke något stöd.

Tabell 1. Inte sett/sett filmen i % av partisympatier

<u>Tittande på filmen</u>	<u>Demokrat %</u>	<u>Oberoende %</u>	<u>Republikan %</u>
Ej sett filmen	70.0	62.2	53.6
Sett filmen	30.0	37.8	46.4
Totalt	100.0	100.0	100.0
N	(50)	(37)	(28)

Tabell 2 visar medelvärdena för mätningarna i april och maj. Generellt sett finns det ringa skillnad mellan de olika poängvärdena för de bägge tidsperioderna. Endast en variabel, intresse för kampanjen, visade en signifikant förändring mellan de bägge tidpunkterna för datainsamlandet. ($t=2.89$; $p=0.005$). Detta är ej förvånande. Filmen hade premiär vid början av en stor primärvalskampanj, innan intresset för denna riktigt hade börjat utvecklas. Vid det andra insamlings-tillfället var kampanjen i full gång. Inte bara de lokala medierna bevakade kampanjen, utan även internationella nyhetsmedier visade stort intresse för denna. Bilden av de övriga variablerna, bortsett från intresse för kampanjen, visar en ganska slående stabilitet.

Tabell 2. Medelvärden för april- och majmätningarna

Mått ¹⁾	April	Maj	Skillnad
Politiska attityder			
alienation	12.11	12.18	0.07
förtroende	12.64	12.55	-0.09
kampanjintresse	3.40	3.66	0.26
Attityder till pressen			
Avslöja korrruption	3.95	3.91	-0.04
Kritisera politiker	3.50	3.52	0.02
Kontrollera reportrar	2.79	2.87	0.08
Rubriker	3.17	3.23	0.06
Positiva attityder	13.51	13.34	-0.17

- 1) För de politiska attitydmåtten gäller att ju högre poängsumma desto starkare attityd. När det gäller pressattitydfrågorna indikerar höga värden ett högt instämmande (från 1-5) med vart och ett av de första påståendena rörande attityder till pressen. Måttet på de positiva attityderna är summan av de fyra påståendena om attityderna till pressen med det tredje och fjärde påstående kodat omvänt.

Tabell 3 presenterar den första direkta prövningen av filmens inflytande på politiska attityder. Varje cell representerar storleken och riktningen av den förändring, som skedde efter en uppdelning på politiska partisympatier och tittande på filmen. Värdena är justerade medelvärden sedan en kovariansanalys gjorts med aprilvärdet på varje variabel som kovariat¹⁴⁾. I den första cellen kan man sålunda se att demokrater, som inte sett filmen, upplevde en liten minskning i politisk alienation mellan april och maj. De demokrater, som hade sett filmen, uppvisade emellertid en ganska påtaglig ökning i sin politiska alienation. Detta mönster gäller även för de oberoende och för republikaner, ehuru skillnaderna inte är lika stora. Generellt kan man säga, att individer som sett "Alla presidentens män" var signifikant mer politiskt alienerade än de som inte hade sett filmen. Politiska partisympatier var ej en signifikant faktor. Med sin betoning på skuggsidan av det politiska livet tycks filmen effektivt ha förmedlat ett alienerande budskap till sin publik.

Tabell 3. Justerade medelvärden för förändring¹⁾

Politiska attityder/politiska partisympatier och tittande på filmen.

Politiskt attityd	Demokrat	Oberoende	Republikan	Totalt
Alienation ²⁾				
Ej sett filmen	-0.29	-0.13	-0.18	-0.23
Sett filmen	0.86	0.68	0.12	0.60
Totalt	0.10	0.16	0.13	0.07
Förtroende ³⁾				
Ej sett filmen	-0.54	0.38	-0.03	-0.13
Sett filmen	-0.03	0.34	-0.31	-0.02
Totalt	-0.38	0.36	-0.17	-0.09
Kampanjintresse ⁴⁾				
Ej sett filmen	0.33	0.12	-0.05	0.17
Sett filmen	0.77	0.11	0.22	0.42
Totalt	0.48	0.12	0.05	0.26

1. Varje cells medelvärde representerar skillnaden mellan april- och majmätningarna, efter en korrigering för politiska partisympatier, om man hade sett filmen eller ej samt aprilvärdena för varje attitydmått.
2. Signifikant effekt för tittande på filmen. $F=5.89$; $df=1.103$; $p=0.02$.
3. Signifikant effekt för politiska partisympatier. $F=3.28$; $df=2.108$; $p=0.03$.
4. Signifikant effekt för politiska partisympatier. $F=5.04$; $df=1.107$; $p=0.01$.

De två andra politiska attityderna, politiskt förtroende och intresse för kampanjen, verkar vara relativt opåverkade av om man hade sett filmen eller ej. Politiskt förtroende visar en minskning över femveckorsperioden för både demokrater och republikaner och en ökning för de oberoende. Denna skillnad är statistiskt signifikant. Emellertid är påverkan av om man sett filmen eller ej minimal. Intresset för kampanjen påverkas liksom politiskt förtroende av partisympatierna men ej av att man sett filmen. Den största ökningen i intresset för kampanjen kan noteras för demokraterna. Orsaken till detta kanske var inblandningen av Californiens guvernör, Jerry Brown, mot slutet av kampanjen. Varken republikaner eller oberoende visade någon märkbar förändring i sitt intresse för kampanjen.

Av de tre politiska attityder som undersökts visar endast en, politisk alienation, en signifikant förändring som resultat

av att man hade sett filmen.

Dessa resultat stöder uppfattningen att film kan påverka politiska attityder men att processen är komplicerad och intrikat. I detta särskilda fall fungerar säkerligen den pågående politiska kampanjen som en förvirrande variabel. Inte desto mindre innebär resultatet att en sådan attityd som politisk alienation kan vara föremål för en så direkt påverkan av film, ett stöd för studiet av film som en formare av sociala attityder.

Tabell 4 presenterar resultaten av analysen av de tillfrågades attityder gentemot pressen. De fyra enskilda attitydskalorna och deras summa finns redovisade i tabellen. Av de fyra attityderna förefaller två ha blivit opåverkade av att man sett filmen eller ej. Svar på påståendet "Politisk korrruption skall avslöjas oavsett vem som blir skadad" uppvisar en mycket liten skillnad mellan dem som sett filmen och dem som inte gjort det. Politiska partisympatier var emellertid en signifikant faktor för denna variabel. Demokrater föreföll mer villiga att "avslöja korrruption" än republikaner och oberoende. Svaren på det andra pressattitydpåståendet, "Det är en politisk reporters skyldighet att vara kritisk mot politiker", verkade påverkas endast till en ringa del av om man sett filmen eller ej eller av partisympatier.

Emellertid visar svaren på den tredje frågan, "Det borde finnas lagar, som kontrollerar vad reportrarna skriver och talar om", att tittandet på filmen påverkas av partisympatier. ($F=2.40$; $df=2.108$; $p=0.10$). Det blev en relativt liten förändring bland dem som ej hade sett filmen. Ett helt annat mönster kan iakttagas bland dem som såg filmen. Demokrater blev mindre benägna att instämna i påstående (-0.42) medan republikaner blev anmärkningsvärt mer benägna att instämna (0.80). Föga förändring kunde noteras för de oberoende.

Det fjärde påståendet uppvisar ett liknande mönster. Som svar på påståendet att "Reportrar är mera intresserade av stora

rubriker än av att hjälpa landet" visade de som ej sett filmen föga förändring i sin inställning. De som sett filmen reagerade helt annorlunda. Liksom beträffande påståendet "Kontrollera reportrar" instämde demokraterna i mindre utsträckning (0.58) med påståendet att reportrarna värdesatte rubrikerna före landet. Republikanerna visade en påtaglig ökning i sitt stöd för påståendet (0.65). Oberoende som sett filmen uppvisade en obetydlig förändring (0.06).

Den sista frågan i tabell 4, måttet på de positiva attityderna, är summan av de fyra attityderna till pressen, med de två sista påståendena kodade omvänt. För denna variabel är interaktionen än mer märkbar. De som inte sett filmen visade föga förändring i sitt instämmande eller avståndstagande mellan april och maj. Demokraterna blev en aning mera positiva, republikanerna något mer negativa. Endast de oberoende uppvisade en ganska stor förändring i negativ riktning. Av dem som såg filmen blev demokraterna betydligt mer positiva till journalister (1.38) men republikanerna betydligt mera negativa (-1.83). De oberoende hamnade åter i mitten (-0.53) och de oberoende som hade sett filmen visade ungefär samma ökning i sina negativa värderingar som de som inte sett den.

Slutsatser

Vår undersökning började med syftet att undersöka inflytandet av en dramatiserad dokumentär film, "Alla presidentens män", på dess publiks attityder gentemot det politiska systemet och gentemot pressen. Effekten av att ha sett filmen var signifikant endast för en av de politiska attityderna, politisk alienation. Partisympatier visade sig vara den signifikanta prediktorn för de andra två variablerna, politiskt förtroende och intresse för kampanjen. Exponering för ett välutformat budskap, som denna film, kan ha åtminstone ett kortvarigt inflytande på en särskild politisk attityd, men detta inflytande kan inte generaliseras till att gälla alla politiska attityder. Andra händelser, som till exempel en aktiv politisk kampanj, kan ha större betydelse för exempelvis sådana variabler som intresse för kampanjen.

Tabell 4. Justerade medelvärden för förändring¹⁾

Pressattityder/politiska partisympatier
och tittande på filmen

Pressattityder	Demokrat	Oberoende	Republikan	Totalt
Avslöja korrruption ²⁾				
Ej sett filmen	0.06	-0.22	-0.02	-0.06
Sett filmen	0.33	-0.21	-0.25	-0.01
Totalt	0.14	-0.22	-0.13	-0.04
Kritisera politiker				
Ej sett filmen	0.12	0.04	0.11	0.08
Sett filmen	0.05	-0.11	-0.26	-0.09
Totalt	0.08	-0.02	-0.05	0.02
Kontrollera reportrar ³⁾				
Ej sett filmen	-0.03	0.05	0.19	0.07
Sett filmen	-0.42	0.16	0.80	0.10
Totalt	-0.14	0.09	0.46	0.08
Rubriker ⁴⁾				
Ej sett filmen	0.03	0.20	0.05	0.11
Sett filmen	-0.58	0.06	0.65	-0.02
Totalt	-0.16	0.15	0.34	0.06
Positiva attityder ⁵⁾				
Ej sett filmen	0.10	-0.45	-0.14	-0.18
Sett filmen	1.38	-0.53	-1.83	-0.15
Totalt	0.49	-0.49	-0.93	-0.17

1. Varje cell representerar skillnaden mellan april- och majmåtten efter det att en korrigerings har gjorts för politiskt parti, tittande på filmen samt aprilvärdena för varje attitydmått.
2. Signifikant effekt för politiska partisympatier. $F=2.97$; $df=2.108$; $p=0.06$.
3. Signifikant parti genom filminteraktion. $F=2.40$; $df=2.108$; $p=0.10$.
4. Signifikant parti genom filminteraktion. $F=4.40$; $df=2.108$; $p=0.02$.
5. Signifikant parti genom filminteraktion. $F=4.74$; $df=2.108$; $p=0.01$.

Resultaten när det gäller attityderna gentemot journalister visade sig vara mer konsistenta. Två av påståendena, att avslöja korrruption och kritisera politiker, underströk den politiske reporterens skyldighet och plikter. Bägge dessa variabler påverkades inte av tittandet på filmen. Den ena av dessa variabler, reporterens skyldighet att avslöja korrruption, påverkades av partisympatier. Demokraterna instämde med på-

stående men republikanerna tog avstånd. Den konstanta betoningen av den republikanska administrationens missgärningar i massmediernas täckning av Watergate kan ha medfört, att både republikaner och oberoende tyckt, att det nu var tillräckligt. För en demokrat, speciellt under valkampanjen, kan känslan ha varit att ju mer som uppdagades desto bättre.

De två återstående attitydpåståendena om journalister var inriktade på mer negativa sidor av pressens beteende. De två påståendena, av vilka det ena hävdade, att det behövs lagar för att kontrollera reportrar och det andra påstod att reportrarna är mera intresserade för rubriker än av att hjälpa landet, visade signifikant påverkan av tittandet på filmen beroende på partisympatier. Av dem som hade sett filmen blev demokraterna mindre positiva till båda påståendena, republikanerna blev mer positiva. Bland dem som inte sett filmen var det små skillnader mellan de politiska partierna. En film kan ha inverkan på publikens attityder, men riktningen av denna effekt beror på vad publiken för med sig till filmsituationen.

Förtjänsterna hos denna studie är förbundna med dess svagheter. Vi kunde använda oss av ett realistiskt stimuli i en naturlig miljö. I och med detta har vi emellertid öppnat oss för den slags kritik, som framförts av Cambell och Stanley¹⁵⁾, när det gäller utförandet av en panelundersökning i två steg. De två viktigaste typer av kritik, som kan riktas mot denna uppläggning, är följande. Problem kan uppstå när det gäller matchningen av de tillfrågade mellan tillfälle 1 och 2. Vidare kan försämrade korrelationsvärden uppkomma på grund av att mätningen av exponeringen för stimuli gjordes i frågeformuläret vid det andra mättillfället. Vi angrep den första typen av kritik genom att endast ta med dem som svarat vid båda frågetillfällena. Det andra problemet var svårare. Vi lade upp det andra frågeformuläret så, att frågorna rörande tittande på filmen kom efter det att de tillfrågade hade besvarat alla frågorna från det tidigare frågeformuläret.

Ett andra problem gäller urvalets representativitet. Fördelen med att använda ett urval av collegestudenter är, att det tillåter en enkel kontroll av både utbildning och ålder. Denna fördel kan gå förlorad, om inte urvalet har någon motsvarighet i verkligheten. När det gäller filmforskning kan emellertid collegestudenten vara mer representativ än studenturval i andra typer av undersökningar. Nära två tredjedelar av dem som såg en film 1976 var i åldern 16-29 år¹⁶⁾ och de flitigaste biobesökarna 1975 var personer med åtminstone någon utbildning vid college.

Även om vi tror att ett rimligt argument kan anföras för att våra resultat kan generaliseras, hävdar vi inte, att en enstaka film, även en som är så välgjord som "Alla presidentens män", kan ha signifikanta effekter på den politiska och sociala ordningen. Dock kan den upprepade negativa porträtteringen av politiker i underhållningsmedierna vara mer alienerande än deras behandling i nyhetsmedierna.

NOTER

1. "Watergate on Film", Time, Mars 29, 1976, pp.54-8.
2. För en intressant diskussion av några av de möjliga effekterna av filmen "Star Wars", se Jesse Kornbluth "Star Wars: The Gleaming of America", New Times, Juni 24, 1977, pp. 24-9.
3. Franklin Fearing, "Influence of Movies on Attitudes and Behaviors", Annals of the American Academy of Political and Social Science, 254:70-9 (1974).
4. William R. Elliott, Cynthia P. Quattlebaum och Nelson B. Nielsen, "Functional Similarity Between Media: A Cluster Analysis Based on Media Gratifications". Paper presented to the Western Speech Communication annual convention (San Fransisco, 1976).
5. Citerad i Fearing, op.cit.
6. Charles Y. Glock, "Some Applications of the Panel Method to the Study of Change", Paul Lazarsfeld och Morris Rosenberg, eds., The Language of Social Research (New York: The Free Press, 1955), pp. 242-4.
7. David L. Paletz, Judith Koon, Elizabeth Whitehead och Richard B. Hagens, "Selective Exposure: The Potential Boomerang Effect", Journal of Communication 22:48-53 (1972).
8. Bob Edelman, "The Politician in Films", Films in Review 27:531-7.
9. David O. Sears och Jonathan L. Freedman, "Selective Exposure to Information", Public Opinion Quarterly 31:194-213 (1967).
10. Michael J. Robinson, "American Political Legitimacy in an Era of Electronic Journalism: Reflection on the Evening News", in Douglas Cater, ed., Television as a Social Force: New Approaches to TV Criticism (New York: Praeger, 1975), pp. 97-139.
11. John P. Robinson, "Public Opinion During the Watergate Crisis", Communication Research 1:391-405 (1974).
12. John C. Pierce, "Party, Ideology and Public Evaluations of the Power of Television Newspeople", Journalism Quarterly 54:307-312 (1977).

13. Fyra påståenden användes vid konstruktionen av den politiska alienationsskalan. Påståendena togs från Melwin Seeman, "On the meaning of alienation", *American Sociological Review* 24:703:91 (1959). Vår skala inkluderade följande påståenden. "Även hederliga människor korrumpas om de arbetar för regeringen tillräckligt länge". "Att ha "drag" är viktigare än förmåga att få en post i regeringen". "Nu för tiden är den genomsnittlige medborgaren maktlös när det gäller att påverka regeringens beslut". "För att bli valda till offentliga ämbeten ger kandidaterna löften som de ej ämnar hålla". De fyra påståendena om politiskt förtroende togs från Frank A. Pinner, "Parental Overprotection and Political Distrust", *Annals of the American Academy of Political and Social Science* 361:58-70 (1965). Vi använde följande påståenden i vår skala för politiskt förtroende. "De enda politiska beslut som är möjliga i detta land är skrala kompromisser". "De flesta av våra politiska ledare ägnar sig helt åt att tjäna vårt land och arbeta för dess bästa". "Ibland verkar politik och regeringsarbete så komplicerat att jag inte kan förstå vad som pågår". "Det förefaller mig som om regeringen ofta saknar förmåga att vidta de nödvändiga åtgärderna i viktiga frågor, även när de flesta medborgare är positiva till sådana åtgärder". Både vid mätning av alienation och förtroende svarade de tillfrågade på varje påstående med hjälp av en femgradig skala, som gick från "instämmer absolut inte" till "instämmer absolut". Påståendena summerades sedan (omvänd kodning var nödvändig) för att bilda varje attitydindex. För varje påstående gällde att ju högre poängsumma, desto högre grad av politisk alienation eller politiskt förtroende.
14. Norman H. Nie, C. Hadlai Hull, Jean G. Jenkins, Karin Steinbrunner, Dale H. Brent, *SPSS: Statistical Package for the Social Sciences*, 2nd ed. (New York: McGraw-Hill, 1975).
15. Donald T. Campbell och Julian C. Stanley, *Experimental and Quasi-Experimental Designs for Research* (Chicago: Rand McNally, 1963). pp. 68-69.

16. Christopher H. Sterling och Timothy R. Haight, The Mass Media: Aspen Institute Guide to Communication Industry Trends (New York: Praeger, 1978). pp. 353.

17. Ibid., p. 355.

... följande påstående. "Xven hederliga människor
 ... för regeringen tillräckligt
 ... är viktigare än förmågan att få en
 ... i regeringen" (Nu för tiden är den demokratiska
 ... nästan helt utslutna från politiska
 ... till offentliga ämbeten och
 ... som de är "svaga hålla". De fyra på-
 ... följande om politiska förtroende tog från Frank A. Rinner,
 "Parental Overprotection and Political Distrust", Annals
 of the American Academy of Political and Social Science
 361:2-3 (1962). Vi använde följande påstående i vår
 skala för politiskt förtroende. "De enda politiska beslut
 som är nödvändiga i detta land är skilda kommissioner". De
 flesta av våra politiska ledare säger sig inte ha ett
 sådana vårt land och arbetar för dess bästa". "Ibland ver-
 kar politik och regeringssaker så komplicerat att jag in-
 te kan föreställa mig vad som bäst". "Det föreligger ett stort
 problem i denna regering, även när de flesta medlemmar
 gör sitt bästa till sådana åtgärder". Både vid mätning
 av alienation och förtroende svarade de tillfrågade på
 varje påstående med hjälp av en femgradig skala, som gick
 från "instämmer absolut inte" till "instämmer absolut".
 Påståendena summerades sedan (omvänd kodning var nödvän-
 dig) för att bilda varje aktivitetens index för varje påstående
 och resultatet av de båda skolorna, desto högre grad av politi-
 sk alienation eller politiskt förtroende.
 14. Norman H. Nie, C. Hadziar Hall, Jean G. Jenkins, Karin
 Steinbruner, Dale H. Brent, SPSS: Statistical Package
 for the Social Sciences, 2nd ed. (New York: McGraw-Hill,
 1975).
 15. Donald T. Campbell och Julian C. Stanley, Experimental
 and Quasi-Experimental Designs for Research on Causation
 (Chicago: Rand McNally, 1963). pp. 68-69.

BEREDSKAPSNÄMNDENS SENASTE MEDDELANDEN

Gallup, Georg H	72 Människornas behov och behovs- tillfredsställelse Augusti 1977 (16 s)
Törnqvist, Kurt Pragsten, Lennart	73 Opinionsutveckling i Japan Januari 1978 (14 s)
Gyllencreutz, Anna-Stina	74 Stress under extrema förhållanden Mars 1978 (6 s)
Pragsten, Lennart	75 Massmediernas roll i opinions- bildningen April 1978 (12 s)
Törnqvist, Kurt Staaf, Ingemar	76 Finska attityder till utrikes- politik och försvar April 1978 (7 s)
Goodman, Hirsh	77 Känslan för censur Augusti 1978 (11 s)
Staaf, Ingemar	-- Prov med nya larmsignaler September 1978 (34 s)
Wang, Georgette	78 Informationsnytta som prediktor för tidningsläsning Oktober 1978 (10 s)
Lee, Raymond S H	79 Trovärdighet hos TV- och tid- ningsnyheter Januari 1979 (15 s)
Törnqvist, Kurt Staaf, Ingemar	80 Allmän opinion och säkerhets- politik - västtyska erfarenheter Mars 1979 (12 s)
Lendvai, Paul	81 Tung luft i etern - frekvensernas krig Augusti 1979 (12 s)
Fang, Irving E	82 Psykologisk krigföring mellan Kina och Taiwan September 1979 (19 s)
Törnqvist, Kurt Staaf, Ingemar	83 Pressen om snöstormen November 1979 (51 s)
Noelle-Neuman, Elisabeth	84 Den allmänna opinionen om- värderad Januari 1980 (21 s)
Shaw, Eugene F	85 Dagordningsfunktionen och mass- kommunikationsteori Mars 1980 (19 s)
Staaf, Ingemar	86 Propaganda - Information - Massmedier April 1980 (17 s)

ISSN 0348-9248

Pris 12 kronor

KUNGL. BIBL.
1980-08-04
STOCKHOLM